

можливостей окремого локусу. Відтак туристична галузь обов'язково передбачає різнопланове знайомство з визначеним середовищем. Привернути увагу можуть як факти минулого, так і сьогодення (наприклад, скіфські кургани на Сумщині); як давні (наприклад, історичні будівлі або скульптури І. Кавалерідзе у м. Ромни Сумської обл.), так і сучасні об'єкти (пам'ятки культури, створені сучасними митцями, як-от: пам'ятник свині у м. Ромни Сумської обл.) та ін. На окрему увагу заслуговує топонімія регіону. Знати наукове та народне тлумачення топонімів краю вважаємо обов'язковим завданням.

Отже, відомості краєзнавства, краєзнавчі матеріали є необхідним джерелом розвитку туристичної індустрії.

Список використаних джерел

1. Беценко Т. П. Етюди з топонімії Сумщини. Суми, 2000.
2. Дорошенко С. І. Наукові простори: вибрані праці. Х., 2009.
3. Коваль А. П. Знайомі незнайомці. Походження назв поселень України. К., 2001.
4. Лінгвокраєзнавство: Програма навчального курсу / Уклад. Т. П. Беценко. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. 12 с.
5. Літературне краєзнавство. Суми, 2002.
6. Михно Ю. Топонімічні студії рідного краю // Роменський літературно-історичний альманах. Ромни, 2009. №1. С. 65-66.

МАРКЕТИНГ І СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ АГРАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Білоусько Т.Ю., канд. екон. наук, доц.

Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

Відомо, що для успішної роботи аграрного підприємства, необхідно не лише виробляти якісну продукцію, але й вигідно реалізовувати її. Саме тому маркетинг відіграє важливу роль в системі управління якістю підприємства, адже маркетинг починається не там, де завершується виробництво, а навпаки – саме маркетингові дослідження передують визначенню стратегічних орієнтирів для виробництва, серед яких – підвищення якості. Маркетинговій службі, як і іншим підрозділам, потрібно брати участь у розробці, підтримці та вдосконаленні системи управління якістю та в процесі ціноутворення. Саме якість забезпечує виробнику головну конкурентну перевагу і є основою конкурентоспроможності продукції та підприємства [1].

Проаналізуємо взаємозалежність якості та ціни продукції за каналами реалізації на ринку молока. Так, за даними, наведеними у табл., ми можемо зробити висновок про те, що купівля молокосировини на переробні підприємства України здійснювалася у 2021 р. за такими головними каналами – у аграрних підприємств (81,7%) та у господарств населення (18,3%). Середні закупівельні ціни суттєво відрізняються за цими каналами – різниця складає майже 30%. Обумовлено це саме значною відмінністю якості придбаного молока. Переважна більшість молока, придбаного у підприємств – екстра та вищого гатунку (74,6%), в той час, як у населення, навпаки, переважно закуповувалося молоко I гатунку (78,7%). При цьому на підприємствах питома вага охолодженого молока складала 70,9%, а у населення – лише 57,4%.

Таблиця – Надходження молока на переробні підприємства України за показниками якості, 2021 р.

Показники	Всього, тис. т	У тому числі:			
		у підприємств, тис. т	%	у населення, тис. т	%
Куплено, всього	3031,9	2477,9	100,0	554,0	100,0
У тому числі за гатунками:				-	-
<i>екстра</i>	973,2	973,2	39,3	-	-
<i>вищого гатунку</i>	875,4	874,7	35,3	0,7	0,1
<i>I гатунку</i>	1049,4	613,6	24,8	435,8	78,7
<i>II гатунку</i>	124,3	15,9	0,6	108,4	19,6
<i>негатункового</i>	9,6	0,5	0,02	9,1	1,6
Охолоджене молоко (до 10°C)	2075,8	1757,6	70,9	318,2	57,4
Середня ціна купівлі молока, грн/т	9384,9	9935,8	x	6920,9	x

Сформовано автором за джерелом [2].

Потрібно зазначити, що протягом 2011–2021 рр. відбулася трансформація каналів закупівлі молока. Так, в 2011 р. питома вага молока, придбаного в господарствах населення складала 51,5%, а у

аграрних підприємств, відповідно 48,5%. Ціна на молоко також відрізнялась – ціна реалізації населенням була на 25% меншою за ціну реалізації підприємствами. При цьому, питома вага молока, придбаного на підприємствах екстра та вищого ґатунку складала лише 38,5%, а переважна кількість була I ґатунку – 57,0%. Якість молока, придбаного у населення взагалі була переважно II ґатунку – 73,0%. На підприємствах частка охолодженого молока складала 66,0 %, а у населення – 36,6% [2].

Вважаємо, що зазначена трансформація, як у виробництві продукції, так і в якісному відношенні, відбулася, в переважній більшості, завдяки роботі маркетингових служб аграрних підприємств, які за результатом вивчення потреб ринку впливали на систему управління якістю та сприяли збільшенню виробництва якісної продукції, а також завдяки відповідній переорієнтації на виробництво більш якісної продукції в господарствах населення.

Список використаних джерел

1. Білоусько Т.Ю., Шовкун Л.В. Управління якістю в забезпеченні конкурентоспроможності аграрної продукції. *Вісник ХНАУ*. Серія «Економічні науки». 2020. № 2. С.168–178.
2. Надходження продукції тваринництва на переробні підприємства: статистичний бюлетень. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 18.10.2023).

КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ ЯК КОНКУРЕНТНА ПЕРЕВАГА РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Брайко М.Г., ст. викл.

Голубьонкова О.О., канд. екон. наук, доц.

Брайко В.В., магістрант

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса, Україна

Петропавлівська об'єднана територіальна громада (ОТГ) – це територіальна громада, яка знаходиться в Білгород-Дністровському районі Одеської області. Була утворена 12 червня 2020 року. Площа складає 276,9 км², а чисельність населення – 7753 особи.

Проведений PESTEL-аналіз підтвердив важливість впливу фактору «Законодавча підтримка розвитку проектів у сферах креативних індустрій та культурно-пізнавального (внутрішнього)